

CODUL CIVIL (LEGEA NR. 287/2009)¹⁾

Convenția matrimonială

[Cartea a II-a. Despre familie. Titlul II. Căsătoria. Capitolul VI. Drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților]

[Secțiunea 1] Dispoziții comune

[§4] Alegerea regimului matrimonial

Art. 329. Convenția matrimonială. Alegerea unui alt regim matrimonial decât cel al comunității legale se face prin încheierea unei convenții matrimoniale.

Art. 330. Încheierea convenției matrimoniale. (1) Sub sancțiunea nulității absolute, convenția matrimonială se încheie prin înscris autenticat de notarul public, cu consimțământul tuturor părților, exprimat personal sau prin mandatar cu procură autentică, specială și având conținut predefinit.

(2) Convenția matrimonială încheiată înainte de căsătorie produce efecte numai de la data încheierii căsătoriei.

(3) Convenția încheiată în timpul căsătoriei produce efecte de la data prevăzută de părți sau, în lipsă, de la data încheierii ei.

Art. 331. Simulația convenției matrimoniale. Actul secret, prin care se alege un alt regim matrimonial sau se modifică regimul matrimonial pentru care sunt îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute de lege, produce efecte numai între soți și nu poate fi opus terților de bună-credință.

Art. 332. Obiectul convenției matrimoniale. (1) Prin convenția matrimonială nu se poate deroga, sub sancțiunea nulității absolute, de la dispozițiile legale privind regimul matrimonial ales decât în cazurile anume prevăzute de lege.

(2) De asemenea, convenția matrimonială nu poate aduce atingere egalității dintre soți, autorității părințești sau devoluțiunii succesoriale legale.

Art. 333. Clauza de preciput. (1) Prin convenție matrimonială se poate stipula ca soțul supraviețuitor să preia fără plată, înainte de partajul moștenirii, unul sau mai multe dintre bunurile comune, deținute în devălmășie sau în coproprietate. Clauza de preciput poate fi stipulată în beneficiul fiecăruia dintre soți sau numai în favoarea unuia dintre ei.

(2) Clauza de preciput nu este supusă raportului donațiilor, ci numai reducțiunii, în condițiile art. 1.096 alin. (1) și (2).

(3) Clauza de preciput nu aduce nicio atingere dreptului creditorilor comuni de a urmări, chiar înainte de încetarea comunității, bunurile ce fac obiectul clauzei.

¹⁾ Rep. (M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011) în temeiul art. 218 din L. nr. 71/2011 pt. punerea în aplic. a NCC (M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011; în vigoare de la 1 octombrie 2011, cu excepția art. 214 și art. 216-218, art. 224, art. 225 alin. (1) și (2), art. 226 și art. 228, intrate în vigoare la 3 zile de la data publicării); cu ultim. modif. aduse prin L. nr. 17/2017 priv. aprob. O.U.G. nr. 1/2016 pt. modif. a NCCP, precum și a unor acte normative conexe (M. Of. nr. 196 din 21 martie 2017).

Abreviere: NCC (*N.r.* Având în vedere răspândirea pe scară largă a abrevierii „NCC” pentru Noul Cod civil – fiind utilizată inclusiv pe site-ul oficial al ICCJ, în rezumatul deciziilor –, precum și faptul că, prin utilizarea acesteia, se evită orice confuzie cu vechiul Cod civil, am decis păstrarea abrevierii respective în cadrul notelor).

(4) Clauza de preciput devine caducă atunci când comunitatea încetează în timpul vieții soților, când soțul beneficiar a decedat înaintea soțului dispunător ori când aceștia au decedat în același timp sau când bunurile care au făcut obiectul ei au fost vândute la cererea creditorilor comuni.

(5) Executarea clauzei de preciput se face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent.

Art. 334. Publicitatea convenției matrimoniale. (1) Pentru a fi opozabile terților, convențiile matrimoniale se înscriu în Registrul național notarial al regimurilor matrimoniale, organizat potrivit legii.

(2) După autentificarea convenției matrimoniale în timpul căsătoriei sau după primirea copie de pe actul căsătoriei, potrivit art. 291, notarul public expediază, din oficiu, un exemplar al convenției la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor unde a avut loc celebrarea căsătoriei, pentru a se face mențiune pe actul de căsătorie, la registrul menționat la alin. (1), precum și la celelalte registre de publicitate, în condițiile alin. (4).

(3) Dispozițiile alin. (2) nu exclud dreptul oricărui dintre soți de a solicita îndeplinirea formalităților de publicitate.

(4) Ținând seama de natura bunurilor, convențiile matrimoniale se vor nota în cartea funciară, se vor înscrie în registrul comerțului, precum și în alte registre de publicitate prevăzute de lege. În toate aceste cazuri, neîndeplinirea formalităților de publicitate speciale nu poate fi acoperită prin înscrierea făcută în registrul menționat la alin. (1).

(5) Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta registrul menționat la alin. (1) și poate solicita, în condițiile legii, eliberarea de extrase certificate.

● **LPA (Legea de punere în aplicare – L. nr. 71/2011).** **Art. 229².** (1) *Registrele naționale notariale vor fi deschise, ținute și administrate exclusiv de UNNPR.* (2) *Deschiderea, conținutul, administrarea și operarea registrelor notariale se stabilesc prin L. nr. 36/1995, rep.*

● **DISPOZIȚII CONEXE. L. nr. 26/1990** priv. registrul comerțului, rep. (M. Of. nr. 49 din 4 februarie 1998; cu modif. ult.): „**Art. 21.** În registrul comerțului se vor înregistra mențiuni referitoare la: (...) d) convenția matrimonială, încheiată înaintea sau în timpul căsătoriei, inclusiv modificarea acesteia, hotărârea judecătorească privind modificarea judiciară a regimului matrimonial, acțiunea sau hotărârea în constatarea ori declararea nulității căsătoriei, acțiunea sau hotărârea de constatare ori declarare a nulității convenției matrimoniale, precum și acțiunea sau hotărârea de divorț pronunțate în cursul exercitării activității economice;”

OMJ nr. 1786/C/2011 (Normele metodologice privind organizarea și funcționarea Registrului național notarial al regimurilor matrimoniale și procedura de înscriere și consultare a acestuia – M. Of. nr. 666 din 19 septembrie 2011): „**Art. 1.** (1) În Registrul național notarial al regimurilor matrimoniale, denumit în continuare RNNRM, organizat la nivelul UNNPR, se înscriu, pentru opozabilitate față de terți, regimul matrimonial ales de soți – comunitatea legală, separația de bunuri sau comunitatea convențională – precum și orice schimbare ulterioară a regimului matrimonial ales. (2) Alegerea regimului separației de bunuri sau a regimului comunității convenționale se face prin convenție matrimonială. Regimul matrimonial al separației de bunuri și regimul matrimonial al comunității convenționale se înscriu în baza convenției matrimoniale prin care s-a ales. (3) Regimul matrimonial al comunității legale de bunuri se înscrie în baza actului de căsătorie pe care s-a făcut această mențiune potrivit art. 291 NCC, dacă soții aleg la încheierea căsătoriei respectivul regim matrimonial. **Art. 2.** (1) Convenția matrimonială, precum și orice act prin care se modifică, se revocă sau se anulează aceasta se înscriu în RNNRM pentru opozabilitate față de terți. (2) Convenția matrimonială se înscrie în RNNRM numai după încheierea căsătoriei. (3) Evidența actelor notariale menționate la art. 1 și la art. 2 alin. (1) se ține centralizat la nivelul UNNPR, pe suport material și electronic, ambele forme fiind identice și obligatorii. **Art. 3.** În RNNRM se înregistrează cel puțin următoarele mențiuni: a) numărul și data formularului de înscriere a actului

juridic sau, după caz, de interogare a RNNRM, alocate în mod automat de aplicația informatică; b) numele și prenumele părților, anterioare și ulterioare încheierii căsătoriei, rezultate din actele de identitate ale părților și, respectiv, din actul de căsătorie comunicat RNNRM, în copie, de către autoritatea care a încheiat căsătoria; c) codul numeric personal al părților; d) regimul matrimonial ales: comunitatea legală, separația de bunuri sau comunitatea convențională; e) date privind actul de căsătorie pe baza căruia se face înscrierea regimului comunității legale de bunuri; f) date privind actul prin care se modifică, se revocă sau se anulează convenția matrimonială. **Art. 4. (1)** În cazul convenției matrimoniale încheiate, modificate sau revocate în timpul căsătoriei, notarul public care autentifică actul notarial supus înscrierii comunică de îndată în format electronic, în ziua îndeplinirii procedurii de autentificare a convenției matrimoniale, a actului de modificare sau, după caz, de revocare a acesteia, copia actului juridic și formularul de înscriere. (2) Oricare dintre soți poate solicita îndeplinirea formalităților de publicitate. Cererea de înscriere poate fi adresată notarului public, camerei notarilor publici sau direct registrului. **Art. 5. (1)** La cererea notarilor publici sau a oricărei persoane fizice sau juridice, chiar dacă aceasta nu justifică un interes, RNNRM eliberează extrase privind datele înregistrate în cuprinsul acestuia, extrase care vor fi certificate de către emitent. Extrasul nu va cuprinde CNP-ul și adresa soților. (2) Cererea de informații poate fi adresată notarului public, camerei notarilor publici sau direct RNNRM. Notarul public sau, după caz, camera notarilor publici are obligația de a comunica RNNRM cererea de informații, completând în acest scop, în format electronic, formularul de interogare a RNNRM. (3) Verificarea în RNNRM se face pe baza formularului prevăzut de alin. (2). În soluționarea cererii de informații, RNNRM eliberează extrasul prevăzut la art. 334 alin. (5) NCC, rep. Extrasul, certificat de emitent, va purta semnătura operatorului și ștampila administratorului registrului. **Art. 6. (1)** Pentru înscrierea în RNNRM a actelor prevăzute de art. 1 și art. 2 alin. (1), precum și pentru interogarea RNNRM se percepe taxă. Cuantumul și modalitatea de plată se stabilesc de Consiliul Uniunii Naționale a Notarilor Publici. Taxa se percepe pe act juridic supus înregistrării. (2) Taxa pentru interogarea RNNRM se plătește de către notarul public sau camera notarilor publici, urmând ca acestora să le fie plătită contravaloarea taxei de către persoana care a solicitat interogarea. (3) Sunt scutite de taxă cererile adresate RNNRM de către autoritățile și instituțiile publice. **Art. 7. (1)** Dacă se constată că o înscriere este eronată se va proceda la rectificarea sau anularea acesteia și, după caz, la efectuarea unei noi înscrieri, care la rubrica «Observații» va cuprinde o mențiune despre înscrierea anterioară. (2) După efectuarea noii înscrieri se va elibera un nou extras, care va cuprinde atât noua înscriere, cât și pe cea anterioară, cu evidențierea părții din înscriere rectificată sau anulată. (3) Rectificarea sau anularea unei înscrieri se face la cererea notarului public, a camerei notarilor publici, a oricărei persoane interesate sau din oficiu, pe baza dispoziției Comisiei de experți în materie notarială. Până la soluționarea de către Comisia de experți în materie notarială a cererii de rectificare sau anulare a înscrierii eronate, aplicația va emite un mesaj de avertizare în acest sens. (4) Taxa pentru rectificarea sau anularea unei înscrieri eronate din culpa notarului public se suportă de către acesta. Pentru rectificarea sau anularea unei înscrieri eronate din culpa administratorului RNNRM nu se percepe taxă. **Art. 8. (1)** Pentru a asigura evidența pe suport material a actelor juridice prevăzute de art. 1 și art. 2 alin. (1) se procedează astfel: în prima zi lucrătoare a fiecărei luni se vor tipări înregistrările lunii precedente, împreună cu procesele-verbale de deschidere și, respectiv, de închidere a RNNRM, iar responsabilul de RNNRM sau persoana desemnată de către acesta va semna, va ștampila și va lega paginile respective. Registrele pe suport electronic vor avea aceeași structură ca și cele pe suport material. (2) La începutul primei zile lucrătoare a fiecărui an, aplicația va reinițializa numerotarea înregistrărilor actelor și procedurilor notariale, prima înregistrare purtând numărul «1». **Art. 9. (1)** Cererile de înscriere sau de verificare transmise prin intermediul formularelor electronice vor primi în mod automat numere succesive în ordine crescătoare și dată, cronologic. Data recepționării de către RNNRM a cererii prin intermediul programului informatic va fi cel puțin în format an/lună/zi. (2) După efectuarea înscrierii sau verificării, solicitantului i se eliberează un extras certificat. (3) Oricare interogare se va face numai în baza de date a RNNRM, fără a se efectua verificări la notarul public care a autentificat actul juridic. **Art. 10. Actele juridice**

menționate la art. 1 și art. 2 alin. (1), încheiate de către notarii străini sau de către alte autorități străine, vor fi înscrise doar de către administratorul RNNRM, cu consultarea prealabilă a Comisiei de experți în materie notarială. **Art. 11.** (1) Consiliul UNNPR stabilește, prin hotărâre, modul de administrare și verificare a RNNRM. (2) În aplicarea prezentelor norme, Consiliul UNNPR va elabora instrucțiuni de înscriere, interogare și verificare a RNNRM, pe care le va comunica notarilor publici, camerelor notarilor publici și personalului RNNRM. Prin instrucțiuni se vor stabili modelul RNNRM, datele care urmează să se comunice RNNRM, modelul formularelor de înscriere și verificare, modelul extrasului eliberat de RNNRM în urma verificărilor și înscrierilor, modul de transmitere a datelor către și de către RNNRM, procedurile de administrare a datelor rezultate în urma înscrierilor și verificărilor, modalitățile de gestionare a RNNRM, precum și alte proceduri și documente necesare funcționării RNNRM. Instrucțiunile vor fi publicate și accesibile publicului pe site-ul UNNPR. (3) Documentele RNNRM sunt conservate și păstrate de administratorul RNNRM în condițiile legii și ale nomenclatorului arhivistic aprobat de Arhivele Naționale ale României la propunerea UNNPR. **Art. 12.** UNNPR va lua măsurile necesare pentru organizarea și funcționarea RNNRM, pentru ca acesta să fie funcțional la data intrării în vigoare a L. nr. 287/2009, rep.”.

Art. 335. Inopozabilitatea convenției matrimoniale. (1) Convenția matrimonială nu poate fi opusă terților cu privire la actele încheiate de aceștia cu unul dintre soți, decât dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute la art. 334 sau dacă terții au cunoscut-o pe altă cale.

(2) De asemenea, convenția matrimonială nu poate fi opusă terților cu privire la actele încheiate de aceștia cu oricare dintre soți înainte de încheierea căsătoriei.

Art. 336. Modificarea convenției matrimoniale. Convenția matrimonială poate fi modificată înainte de încheierea căsătoriei, cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 330 și 332. Dispozițiile art. 334 și 335 sunt aplicabile.

Art. 337. Încheierea convenției matrimoniale de către minor. (1) Minorul care a împlinit vârsta matrimonială poate încheia sau modifica o convenție matrimonială numai cu încuviințarea ocrotitorului său legal și cu autorizarea instanței de tutelă.

(2) În lipsa încuviințării sau a autorizării prevăzute la alin. (1), convenția încheiată de minor poate fi anulată în condițiile art. 46, care se aplică în mod corespunzător.

(3) Acțiunea în anulare nu poate fi formulată dacă a trecut un an de la încheierea căsătoriei.

Art. 338. Nulitatea convenției matrimoniale. În cazul în care convenția matrimonială este nulă sau anulată, între soți se aplică regimul comunității legale, fără a fi afectate drepturile dobândite de terții de bună-credință.

[Secțiunea a 4-a] Regimul comunității convenționale

Art. 366. Domeniul de aplicare. Regimul comunității convenționale se aplică atunci când, în condițiile și limitele prevăzute în prezenta secțiune, se derogă, prin convenție matrimonială, de la dispozițiile privind regimul comunității legale.

Art. 367. Obiectul convenției matrimoniale. În cazul în care se adoptă comunitatea convențională, convenția matrimonială se poate referi la unul sau mai multe dintre următoarele aspecte:

a) includerea în comunitate, în tot ori în parte, a bunurilor dobândite sau a datorilor proprii născute înainte ori după încheierea căsătoriei, cu excepția bunurilor prevăzute la art. 340 lit. b) și c);

b) restrângerea comunității la bunurile sau datoriile anume determinate în convenția matrimonială, indiferent dacă sunt dobândite ori, după caz, născute înainte sau în timpul căsătoriei, cu excepția obligațiilor prevăzute la art. 351 lit. c);

c) obligativitatea acordului ambilor soți pentru încheierea anumitor acte de administrare; în acest caz, dacă unul dintre soți se află în imposibilitate de a-și exprima voința sau se opune în mod abuziv, celălalt soț poate să încheie singur actul, însă numai cu încuviințarea prealabilă a instanței de tutelă;

d) includerea clauzei de preciput; executarea clauzei de preciput se face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent, din valoarea activului net al comunității;

e) modalități privind lichidarea comunității convenționale.

Art. 368. Alte dispoziții aplicabile. În măsura în care prin convenție matrimonială nu se prevede altfel, regimul juridic al comunității convenționale se completează cu dispozițiile legale privind regimul comunității legale.

[Secțiunea a 5-a] Modificarea regimului matrimonial

[§1] Modificarea convențională

Art. 369. Condiții. (1) După cel puțin un an de la încheierea căsătoriei, soții pot, ori de câte ori doresc, să înlocuiască regimul matrimonial existent cu un alt regim matrimonial ori să îl modifice, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege pentru încheierea convențiilor matrimoniale.

(2) Dispozițiile art. 291, 334, 335 și 361 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(3) Creditorii prejudiciați prin schimbarea sau lichidarea regimului matrimonial pot formula acțiunea revocatorie în termen de un an de la data la care au fost îndeplinite formalitățile de publicitate sau, după caz, de când au luat cunoștință mai înainte de aceste împrejurări pe altă cale.

(4) Creditorii prevăzuți la alin. (3) pot invoca oricând, pe cale de excepție, inopozabilitatea modificării sau lichidării regimului matrimonial făcute în fraudă intereselor lor.

• **LPA. Art. 37.** *Dispozițiile art. 369 NCC privind modificarea convențională a regimului matrimonial sunt aplicabile și căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a NCC.*

[§2] Modificarea judiciară

• **LPA. Art. 38.** *Dispozițiile art. 370-372 NCC privind separația judiciară de bunuri sunt aplicabile și căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a NCC, dacă actele prin care se pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei sunt încheiate de unul dintre soți după această dată.*

Art. 370. Separația judiciară de bunuri. (1) Dacă regimul matrimonial al soților este cel al comunității legale sau convenționale, instanța, la cererea unuia dintre soți, poate pronunța separația de bunuri, atunci când celălalt soț încheie acte care pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei.

(2) Totodată, instanța va face aplicarea dispozițiilor art. 357.

(3) Dispozițiile art. 291, 334, 335 și 361 se aplică în mod corespunzător.

Art. 371. Efectele între soți. (1) Separația de bunuri pronunțată de către instanță face ca regimul matrimonial anterior să înceteze, iar soților li se aplică regimul matrimonial prevăzut la art. 360-365.

(2) Între soți, efectele separației se produc de la data formulării cererii, cu excepția cazului în care instanța, la cererea oricăruia dintre ei, dispune ca aceste efecte să li se aplice de la data despărțirii în fapt.

Art. 372. Efectele față de terți. (1) Creditorii soților nu pot cere separația de bunuri, dar pot interveni în cauză.

(2) Dispozițiile art. 369 alin. (3) și (4) se aplică în mod corespunzător.